

Evaluatie en vooruitblik Grootschalig zon op dak

15 JANUARI 2024

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Ambitie	2
3. Evaluatie	2
3.1. Situatie tot en met 2023.....	2
3.2. Aanpak en de Zonnepartners Stichtse Vecht.....	2
3.3. Externe factoren	3
3.4. Grootschalig zon op dak en zon op veld	3
3.5. Conclusies	4
4. Vooruitblik 2030	5
4.1. Toekomstige scenario's	5
Scenario 1: Alles overlaten aan de markt	5
Scenario 2: Doorgaan op de ingeslagen weg	5
Scenario 3: Een tandje erbij en een integrale aanpak	5
4.2. Samenwerking.....	5

1. Inleiding

Het project Grootschalig zon op dak is een project dat samen met nog een aantal duurzaamheidsprojecten in het Uitvoeringsprogramma 'Op weg naar nieuwe energie' is opgenomen, dat de raad 28 maart 2023 vaststelde.

In dit document beschrijven we de ambitie, waar we nu staan met het project en schetsen we drie mogelijke scenario's voor dit project voor de komende jaren. In een collegevoorstel vragen we het college een besluit te nemen welk scenario te volgen de komende jaren.

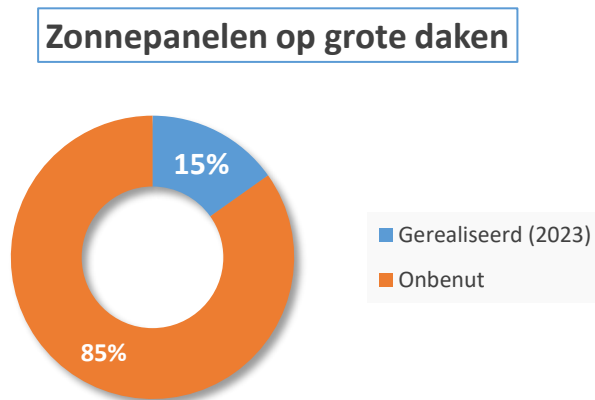
2. Ambitie

In het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) is afgesproken dat gemeente Stichtse Vecht 0,1 Twh in 2030 en 0,2 Twh in 2040 opwekt vanuit hernieuwbare bronnen. Dit willen we realiseren met maximale inzet op grootschalig zon-op-dak (dat wil zeggen op daken met meer dan 15 kilowattpiek per dak, circa 50 zonnepanelen). We houden ons aan de landelijke en recent aangescherpte voorkeursvolgorde zon¹, waarbij zon op daken en gevels bovenaan de 'zonneladder'² staat. Het project grootschalig zon op dak draagt daar sinds eind 2021 volop aan bij.

3. Evaluatie

3.1. Situatie tot en met 2023

Om in kaart te brengen waar we staan als gemeente, maken we gebruik van de monitoringsgegevens van de RES. De meest recente rapportage van de RES dateert van 20 november 2023. Daaruit blijkt dat we nog veel potentiële daken kunnen benutten voor grootschalig zon op dak. Uitgedrukt in zonnepanelen is 85% van de beschikbare oppervlakte nog onbenut (zie figuur 1). Niet alle daken worden volledig benut. Daarom hebben we de doelstelling ook uitgedrukt in gerealiseerde zonnedaken.

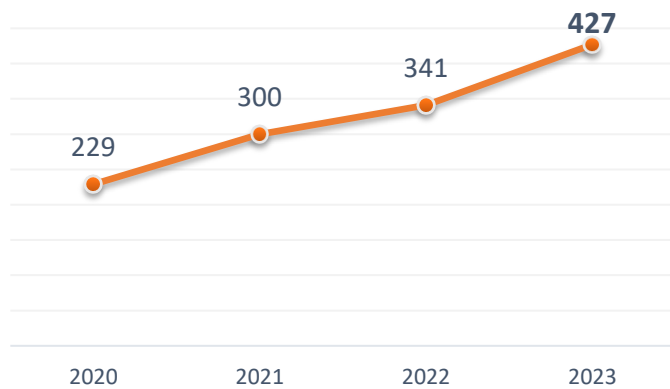
Figuur 1. Percentages van zonnepanelen op grote daken (gerealiseerd vs. onbenut).

3.2. Aanpak en de Zonnepartners Stichtse Vecht

In gemeente Stichtse Vecht zijn nog 1349 gebouwen die van zonnepanelen kunnen worden voorzien. In 2022 was de doelstelling van 45 gerealiseerde zonnedaken bijna gehaald (totaal 41 daken). In 2023 is dat ruimschoots behaald met 86 gerealiseerde daken. In totaal zijn nu 427 grootschalige zonnedaken gerealiseerd (zie figuur 2).

¹ [Kamerbrief over aangescherpte voorkeursvolgorde zon | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

² De zonneladder geeft vanuit het Rijk de voorkeursvolgorde voor de opwek van zonne-energie aan. De zonneladder bestaat uit vier treden. Trede 1: Zonnepanelen op daken en gevels; Trede 2: Onbenutte terreinen in bebouwd gebied; Trede 3: Onbenutte terreinen in landelijk gebied en Trede 4: Landbouw- en natuurgronden ([Rijk en medeoverheden: 'Nee tenzij' voor zonnepanelen op landbouw- en natuurgronden | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#))

Figuur 2. Totaal aantal gerealiseerde grootschalige zonnedaken.

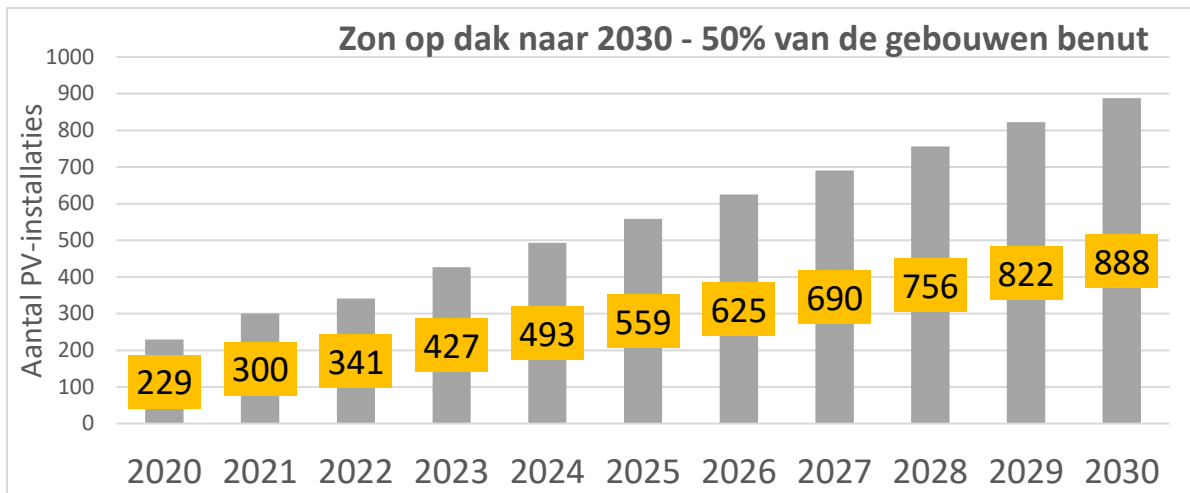
3.3. Externe factoren

Een aantal factoren spelen mee in de voortgang van het project. De bereidheid van dakeigenaren om mee te doen aan zon op dak is vanzelfsprekend een belangrijke factor. Om dakeigenaren te bereiken en te overtuigen, is het van belang dat het financieel gezien interessant is. Daarnaast speelt netcongestie (overbelast elektriciteitsnet) een (steeds) belangrijke(re) rol. De dakconstructie (kwaliteit en draagkracht van een dak) moet ook voldoende zijn om er een grote hoeveelheid zonnepanelen op te leggen. Ook stellen verzekeringsmaatschappijen vanwege brandveiligheid steeds hogere eisen en voor sommige dakeigenaren is de financiering een uitdaging.

3.4. Grootschalig zon op dak en zon op veld

Al deze factoren tezamen zorgen ervoor dat ongeveer 35% van de daken naar verwachting niet benut kan worden voor zon op dak (landelijke cijfers). Ook zal naar verwachting van de resterende 65% van de potentiële daken niet volledig benut zijn in 2030. Op basis van dit percentage gaan we voor gemeente Stichtse Vecht uit van een maximale benutting van 50%. Als we 50% van de potentiële daken in 2030 willen benutten, moeten we circa 65 grootschalige zonnedaken per jaar realiseren (zie figuur 3) die volledig zijn vol gelegd met zonnepanelen (dus maximale opwek). Dat zijn er meer dan de huidige doelstelling van 45 daken die nu in verband met netcongestie lang niet altijd optimaal benut worden voor de aanleg van zonnepanelen. Dat wil zeggen dat er op het dak nog wel fysieke ruimte is voor meer zonnepanelen, maar dat de opgewekte stroom vervolgens niet op het stroomnet kan worden ingevoerd.

Ook als het lukt om de doelstelling van 50% volledig benutte zonnedaken te realiseren, moeten we nog steeds voor 2030 40 tot 50 hectare zonnenvelden realiseren om te kunnen voldoen aan de RES doelstellingen. Hoe minder zonnepanelen we op daken leggen, hoe meer hectare zonnenvelden er nodig zijn om de doelstellingen te halen. In overleg met de Zonnepartners Stichtse Vecht houden we voorlopig vast aan de doelstelling van 45 gerealiseerde zonnedaken voor 2024. Als we de doelstelling van de RES willen halen met maximaal 50 hectare zonnenvelden, dan moet de doelstelling per jaar omhoog naar 65 daken per jaar en moeten deze daken volledig worden vol gelegd met zonnepanelen.

Figuur 3. Vooruitblik: 50% van de gebouwen benut met zonnedaken

3.5. Conclusies

Op basis van bovenstaande trekken we de volgende conclusies:

- De samenwerking met de zonnepartners begint zijn vruchten af te werpen. Er is een inhaalslag gaande met grootschalig zon op dak en er haken steeds meer dakeigenaren aan die interesse tonen in zon op dak.
- Door vol in te zetten op grootschalig zon op dak hoeven we minder hectare zon op veld te realiseren. Inzetten op grootschalig zon op dak ligt geheel in lijn met het landelijk voorkeursbeleid.
- Een groot aantal factoren is van invloed op de realisatie van grootschalig zon op dak. Netcongestie speelt hierin een steeds grotere rol.
- Met meer creativiteit en samenwerking tussen dakeigenaren, vooral op bedrijventerreinen, is er met goede begeleiding wel veel mogelijk om toch grootschalige zonnedaken te blijven realiseren.
- Bij een ambitie van 50% benutting van grootschalig zon op dak moet er nog steeds 40 tot 50 hectare aan zonnevelden gerealiseerd worden om te kunnen voldoen aan de RES doelstellingen. Indien er minder daken worden gerealiseerd of als daken slechts ten dele worden vol gelegd is er meer hectare aan zonnevelden nodig.

4. Vooruitblik 2030

4.1. Toekomstige scenario's

De gemeente heeft zich geconformeerd aan de doelstelling van de RES en heeft ook de ambitie om in 2040 klimaatneutraal te zijn, met een uitloop naar 2050. Dat vraagt om een stevige inzet om nog meer zon op dak te realiseren en te streven naar minimaal 50% gerealiseerde zonnedaken in 2030. Door netcongestie is het echter lastiger om snel grote stappen te maken. Dat vraagt om maatwerk, een meer integrale aanpak en meer inzet van de zonnepartners om dit waar te maken. We schetsen hieronder drie scenario's die meer of minder bijdragen aan de gewenste doelstelling.

Scenario 1: Alles overlaten aan de markt

In het verleden was er minimale inzet voor op zon op dak en heeft de gemeente het vooral aan de markt zelf overgelaten. Dit scenario leverde wel zonnedaken op, maar dakeigenaren moeten er dan wel zelf 100% voor gaan omdat ze alles zelf moeten doen. In de praktijk blijkt dat het volleggen van een dak met zonnepanelen niet altijd vanzelf gaat. Met wie ga je in zee? Wat komt er allemaal bij kijken? Is het dak geschikt? En is het een goede investering?

Door technische, organisatorische en financiële vragen houden veel dakeigenaren een dergelijke investering vaak af. Ook omdat de noodzaak niet altijd wordt gevoeld. Dat betekent dat we alleen reageren door middel van een 'piepsysteem'. We komen pas in actie als er een duidelijke vraag ligt, en dan nog fungeren we alleen als loket met een doorverwijsfunctie naar marktpartijen. De gemeente investeert niet of nauwelijks in budget en formatie.

Scenario 2: Doorgaan op de ingeslagen weg

Dit scenario is eind 2021 in gang gezet en werpt tot nu toe goede resultaten af. Door samen te werken met de zonnepartners en onderling goed af te stemmen zitten we elkaar niet in de weg en zijn alle doelgroepen voldoende in beeld. Een vraag over een groot zonnedak kan snel worden opgepakt en de gemeente voert de regie. Ook de gemeente zelf doet volop mee aan het volleggen van de eigen daken en geeft daarmee het goede voorbeeld.

In dit scenario is de gemeente tevens opdrachtgever aan diverse partijen en stelt ook formatie beschikbaar in de vorm van een projectleider en projectondersteuning. Ook vraagt de gemeente waar mogelijk subsidie aan dat ten goede komt van specifieke doelgroepen of onderdelen waar in de markt behoefte aan is (subsidie voor dakconstructies, haalbaarheidsstudies, ondersteuning innovaties etc.).

Scenario 3: Een tandje erbij en een integrale aanpak

Door de veranderde omstandigheden met name door netcongestie is er grotere behoefte aan een integrale aanpak. Zon op dak kan niet meer los worden gezien van energiehubs, samenwerking op bedrijventerreinen, batterijopslag, (tijdelijke) omzetting in waterstof, uitwisseling van energie en maatregelen op bedrijvniveau. Ook is er een koppeling met allerlei ruimtelijke ontwikkelingen (carports) en integrale huisvestingsplannen (scholen) en moet ook rekening worden gehouden met de toekomst van het platteland (agrarische daken).

Om al deze doelgroepen goed te kunnen bedienen is meer maatwerk nodig en vooral ook een bredere aanpak. Dat verschilt dus per doelgroep en lost tegelijkertijd meerdere problemen op, waarbij nog steeds de focus ligt op grootschalig zon op dak. Deze groeiende behoefte vraagt naast meer expertise ook om een professionele aanpak van de communicatie (marketingtools). De bestaande problemen zijn alleen op te lossen als projecten als technische en organisatorische puzzels in elkaar worden gelegd. Het vraagt om een grotere rol van de gemeente zelf en een aanpak om nog meer team overstijgend te werken.

4.2. Samenwerking

De taakverdeling stemmen we verder af met de Zonnepartners. Ook schakelen we een onafhankelijke deskundige in die vooral ondernemers ondersteunt met advies en begeleiding. We zien een grotere rol weggelegd voor de ondernemers die zelf aan de slag moeten met de eigen bedrijfsvoering. Het zelf opwekken van stroom (eigen verbruik) kan helpen bij het oplossen van de problemen bij netcongestie

zonder dat een grotere aansluiting nodig is. In combinatie met aanpassingen in de bedrijfsvoering zou daarmee een stuk groei voor bedrijven kunnen worden gerealiseerd. Over een jaar kunnen we met nieuwe monitoringsgegevens van de RES opnieuw in kaart brengen waar we staan als gemeente. Ook kunnen we onze doelstellingen indien nodig aanpassen.